

Oslo, 25. februar 2024

Oslo kommune ved Bymiljøetaten
Kopimottagere:
Byrådsavdeling for miljø- og samferdsel
Byrådsavdeling for kultur og næring

Høringsuttalelse til:

BEHOVSPLAN FOR IDRETT 2025-2034

Oslo og Omland Friluftsråd (OOF) er paraplyorganisasjon for 41 medlemsorganisasjoner og 14 medlemskommuner i Oslo og Viken. Vårt hovedformål er å ivareta natur og friluftsliv i regionen.

OOF har en bred forståelse av friluftsliv, som også omfatter fysisk aktivitet utendørs. Utendørs idrettsanlegg, spesielt i Marka, og anlegg for egenorganisert fysisk aktivitet vil derfor i en del tilfeller være viktige for friluftslivet. Det kan være skianlegg, alpinanlegg, akeanlegg, sykkelanlegg o.l. OOF mener at slike anlegg kan bidra til økt aktivitet for alle grupper i byen og særlig for grupper som i dag er mindre aktive.

OOF er også opptatt av at etablering av idrettsanlegg ikke går ut over viktige naturverdier. I Marka er vi opptatt av at markaloven respekteres. Formålet med loven er å fremme og tilrettelegge for friluftsliv, naturopplevelse og idrett. Det betyr at det er idrettsanlegg for idretter som naturlig hører hjemme i Marka, som kan etableres.

PLANENS KUNNSKAPSRUNNLAG

OOF er positive til at kunnskapsgrunnlaget inkluderer internasjonale, nasjonale og kommunale målsettinger og føringer for folkehelse, livskvalitet og fysisk aktivitet. Den kommunale aktivitetspolitikken og anleggspolitikken for å oppnå økt fysisk aktivitet og reduksjon av sosiale forskjeller, bør ha en bedre og tydeligere sammenheng. Vi viser til at det blant annet fremstår som uklart om og hvordan den nasjonale målsettingen om å «øke andelen i befolkningen som oppfyller nasjonale anbefalinger for fysisk aktivitet med 10 prosent innen 2025 og 15 prosent innen 2030», skal oppnås i planperioden.

Hvis Oslo kommune skal øke den fysiske aktiviteten i befolkningen, hvilken økning skal tilretteleggingen ta høyde for innenfor den organiserte idretten vis-à-vis egenorganisert fysisk aktivitet? Valgene vil få konsekvenser for den kommunale anleggsutviklingen.

Kunnskapsgrunnlaget gir få opplysninger om aktivitetsvaner og aktivitetsretninger i befolkningen generelt. Kunnskapsgrunnlaget kan også styrkes med omtale av hvilke anleggstiltak som har stor positiv innvirkning på mål om økt fysisk aktivitet og idrettsdeltakelse, og hvilke anlegg som virker sosialt utjevne på idrettsdeltakelsen. Investeringer i aktivitetsanlegg bør sees opp mot kost-nytte-vurderinger fra et

samfunnsøkonomisk perspektiv. Uten et slikt bakgrunnstappe blir det vanskelig å vurdere om det investeres nok i anlegg og hvilke typer anlegg det bør investeres i og hvor.

OOF mener at det er et positivt grep at fremstillingen nå gir byområde og bydelsvise oversikter over behov for tiltak.

Behovsplanen for idrett og friluftsliv 2021-2030 er nå delt i to separate planer. Todelingen begrunnes med at analysearbeidet og aktivitetene i stor grad skiller seg fra hverandre og at idrett og friluftsliv inngår i forskjellige budsjett.

Ifølge kunnskapsgrunnlaget er store økonomiske og sosiale ulikheter identifisert som de største folkehelseutfordringene i Oslo. Deltakelsen i idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet varierer med sosioøkonomisk bakgrunn og det er geografiske forskjeller i Oslo. Utfordringene trenger mer helhetlig planlegging, bedre koordinering, styrket samspill mellom offentlig og private aktører, og målrettet innsats på tvers av sektorene.

OOF etterlyser derfor utarbeidelse av en overordnet kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet. I mangel på en slik overordnet plan fremstår plangrepet med todelingen av behovsplanen mindre heldig.

OOF STØTTER HOVEDMÅLENE I PLANEN

OOF støtter planens hovedmål (s. 2) om at det «i Oslo skal være lett å leve aktive liv», at «kommunen skal tilrettelegge for at alle kan delta i idrett og egenorganisert fysisk aktivitet» og at «kommunens anlegg for idrett og egenorganisert fysisk aktivitet skal være lett tilgjengelig ... og stimulere til fysisk aktivitet». Vi støtter også planens fokus på barn, unge og personer med funksjonsnedsettelse.

OOF har følgende kommentarer til delkapittel 2.2.1 Strategier (s.2-6) og kapittel 3 Areal sikring og prosesser knyttet til anleggsutvikling (s. 7-8):

HENSYN TIL NATUR

OOF er positive til at det i planens strategier på side 3, legges vekt på naturmangfold og miljøpåvirkning fra idrettsanlegg:

- I utviklingen av idrettsanlegg skal det legges vekt på å bevare og fremme det lokale biologiske mangfoldet, samt redusere miljøpåvirkningen gjennom ansvarlig planlegging og drift.
- Kunstgressbaner skal som hovedregel bygges og rehabiliteres uten plastholdig løst fyllmateriale.

HENSYN TIL FRILUFTSLIV

Når det gjelder hensyn til friluftsliv, så er det viktig at idrettsanlegg ikke er til hinder for friluftslivet, men tvert imot kan være med å styrke friluftslivet.

Her er ikke planen like klar, men i kapittel 3 om arealsikring (s. 7 og 8) så problematiseres utfordringene med å skaffe arealer til nye idrettsanlegg. På side 7 står det blant annet at; «*Friområder er et eksempel på arealer som ofte både ønskes benyttet til rekreasjon og friluftsliv, samt tilrettelegging for idrettsformål. Alle egnede arealer i Oslo er derfor ikke mulig å utvikle for å realisere idrettsanlegg*».

OOF vil her påpeke at Oslo kommune for kort tid siden har kartlagt og verdsatt sine friluftslivsområder i hele byen, inkludert Marka og fjorden. Dette kunnskapsgrunnlaget om friluftslivsområder må benyttes når nye anlegg planlegges.

OOF er også opptatt av at anlegg kan bidra til å styrke friluftslivet. Et godt eksempel på dette er langrennsarenaen på Skullerud. Her er det et yrende liv med både trening, konkurranser og friluftslivsaktiviteter som bålkos, aking, skileik, sykling osv. Et viktig grunnlag for dette er jo snøproduksjonsanlegget på Skullerud, som sikrer vinteraktiviteter med gode snøforhold store deler av vinteren.

Vi ber derfor om at det føyes til to nye strategisk punkter på side 3 i planen:

- Ved utvikling og lokalisering av idrettsanlegg skal det tas hensyn til friluftsliv, og friluftslivet i området skal styrkes.
- Kunnskapsgrunnlaget fra prosjektet *Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder* skal alltid benyttes ved etablering av idrettsanlegg.

MEDVIRKNING OG BEHOV

OOF mener at det for alle typer aktivitetsanlegg, enten det er for idrett eller friluftsliv, må være et tydelig behov i befolkningen og særlig lokalt. Det er derfor viktig med gode medvirkningsprosesser generelt.

OOF støtter derfor strategipunktet på side 6: «*Ved etablering av anlegg skal det gjennomføres lokal medvirkning, med hovedfokus på ungdom, særlig jenter og unge med minoritetsbakgrunn*». *Krav om lokal medvirkning er kun nevnt under "anlegg for egenorganisert aktivitet", men bør innarbeides som et mer generelt strategipunkt.*

OOF støtter derfor forslaget om «en kartlegging av hvilke faktorer som kan ha betydning for ungdommers bruk av anlegg for egenorganisert fysisk aktivitet».

UTLÅNSORDNINGER

Utlån av idretts- og friluftslivsutstyr er viktig for å styrke deltakelsen i idrett og friluftsliv for mange grupper, og spesielt de med svak økonomi.

I planen vises det til store variasjoner i hvordan de 25 utlånsentralene fungerer og det påpekes at Grunerløkka har en utlånsentral som fungerer svært godt.

OOF regner med at kommunen vil benytte denne kunnskapen til å styrke utlånsordningen i alle bydeler.

IDRETTSANLEGG I MARKA

OOF er opptatt av at Marka skal være et friluftslivsområde for hele befolkningen. Den må dekke et bredt spekter av behov, fra de som søker stillhet, ro og naturopplevelser til de som er opptatt av fart, spenning og fysisk utfoldelse.

For å oppnå dette må det tilrettelegges for ulike aktiviteter. Det kan være alpinanlegg, terrengsykkelløyper, badeanlegg, skiløyper osv. Anleggene benyttes gjerne både av idretten og av allmennheten.

Markaloven har regler for hva som er tillatt og ikke tillatt i Marka. OOF er godt fornøyd med at planen er tydelig på dette. På side 8 i planen står det at idrettsanlegg er aktuelt for idretter «*som naturlig hører hjemme i Marka, eksempelvis ski, klatring, sykkel og orientering*». Videre fremgår det at nye idrettsanlegg ikke kan etableres «*på bekostning av de to andre formålene, friluftsliv og naturopplevelse*». OOF minner om at formålene idrett, friluftsliv, og naturopplevelse er likestilt i markaloven.

I tillegg er det avgjørende for etablering av idrettsanlegg i Marka, i tråd med markaloven, at de etableres i randsonen av Marka på en skånsom måte, ikke skader viktige naturverdier og at tiltaket ikke er mer omfattende enn nødvendig.

RULLESKIANLEGG I MARKA

Klima- og miljødepartementet stadfestet to rulleskianlegg i Marka i 2015, i hhv. Marikollen idrettspark og Lillomarka arena. I begrunnelsen for Lillomarka Arena skrev departementet følgende i brev datert 15. desember 2015:

«Departementet mener i utgangspunktet at anlegg for rulleski faller utenfor markalovens formål, da dette ikke er en type idrett som tradisjonelt har vært utøvd i Marka eller som følge av krav til topografi og areal har en naturlig arena i Marka.

Men, departementet skriver seinere i sin uttalelse at dette ikke innebærer «et absolutt forbud mot asfalterte rulleskiløyper i Marka. Etter en konkret vurdering mener departementet at slike løyper kan aksepteres i områder i ytterkant av Marka, der de ikke vil ha stor innvirkning på områdets karakter og de ikke i vesentlig grad vil innebære fortrengsel av andre brukergrupper eller på annen måte vil ha negativ innvirkning på friluftslivet eller muligheten for naturopplevelse i området.»

OOF støtter departementets tolkning av markaloven. Vi ønsker generelt ikke at turveier og skiløyper i Marka blir asfaltert, men det kan være spesielle behov som likevel aktualiserer dette. OOF har i enkelte tilfeller akseptert rulleskitraseer i Markas randsoner blant annet fordi de bidrar til at barn og unge får en trygg og trafiksikker arena for rulleskigåing, i motsetning til å trene langs vanlige veier. Videre har et annet argumentet vært at de moderne kompakte langrennsarenaene begrenser arealet som påvirkes av tiltaket. Betingelsene er altså at tiltaket ligger i markas randsoner, ikke stenger for tilgangen til Marka eller er negativt for friluftslivet, naturopplevelse eller for naturmangfoldet.

GRØNMO

Grønmo er et stort område som gradvis blir tatt i bruk til friluftslivsaktiviteter, som skigåing o.l. Det foreligger i dag en reguleringsplan fra 2019, som regulerer mulig tilrettelegging for både friluftsliv og idrett. I Behovsplanen for idrett foreslås det både ski/rulleskianlegg og sykkelanlegg på Grønmo.

OOF mener at det blir avgjørende med gode medvirkningsprosesser, slik at området kan dekke viktige behov for både idrett og friluftsliv for lokalbefolkningen i de sørøstlige bydeler i Oslo.

OPPSUMMERING:

- Kunnskapsgrunnlaget bør styrkes med omtale av aktivitetsnivå og aktivitetstrender i befolkningen generelt, og kost-nytte-vurderinger for investeringer i anlegg fra et samfunnsøkonomisk perspektiv.
- Kommunale målsettinger om å øke andelen i befolkningen som er fysisk aktive, øke idrettsdeltakelsen og redusere forskjeller i aktivitetsdeltakelse, bør konkretiseres og tydeliggjøres. Uten tydeligere målformuleringer er det vanskelig å vurdere det reelle anleggsbehovet. OOF mener det er positivt at planen viser en samlet fremstilling av hvilke idrettstiltak det er behov for på byområdenivå og bydelsnivå.
- OOF etterlyser utarbeidelse av en overordnet kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet. I mangel på en slik overordnet plan fremstår plangrepet med todelingen av behovsplanen mindre heldig.
- OOF ber om at det føyes til tre punkter i delkapittel 2.2.1 Strategier (s.2):
  - Ved utvikling og lokalisering av idrettsanlegg skal det være et mål å ta hensyn til, og å styrke friluftslivet i området.
  - Kunnskapsgrunnlaget fra prosjektet *Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder* skal alltid benyttes ved etablering av idrettsanlegg
  - «Ved etablering av anlegg skal det alltid gjennomføres lokal medvirkning».
- OOF mener at kommunen må benytte kunnskapen de har til å styrke utlånsordningen i alle bydeler.
- Idrettsanlegg for idretter som naturlig hører hjemme i Marka, må etableres i tråd med markaloven og de bør også bidra til å styrke friluftslivet.
- OOF ønsker generelt ikke asfalterte rulleskianlegg i Marka, men vi kan åpne for slike under nærmere definerte forutsetninger.

Med vennlig hilsen

Reidun Bolsø
Generalsekretær

Johan Hval
Fagsjef

